

Nette

Vaasan Sähkön
asiakaslehti
1 | 25

**IHASTU
MAUSTEISEEN
UUNIFETA-
PATAAN!**

**Ylihyvä
uutinen: naalin
paluu Suomeen**

**Nuoret haluavat
vaikuttaa**

**Sähköautoilu
talvella –
tärkeät vinkit**

**Avannossa syntyy
ystävyyksiä**

KUVA KASPER DALKARI

Sisällys

Tämän numeron Teema-kokonaisuus nostaa esiin nuoret vaikuttajat, jotka haluavat olla mukana kehittämässä omaa ja yhteisönsä arkea sekä jopa koko yhteiskuntaa ja maailmaa parempaan suuntaan. Selvitimme, miksi nuorten osallistaminen on niin tärkeää ja millaisia tapoja vaikuttamiseen on.

- 3 Hyvä kysymys**
Miksi korianteri maistuu saippualta?
- 4 Teema**
Nuoret vaikuttajat
- 12 Ylihyvä uutinen**
Naali palaa Suomen luontoon
- 14 Fiksumpi elämä**
Näin sujuu sähköautoilu talvella
- 16 Kimpassa**
Avannossa syntyy ystävyksiä
- 20 Ajankohtaista**
Mm. kaukolämpövaraston kehittäminen, sähkönsiirron kustannukset, sähköinen asiointi ja vikailmoituksen tekeminen.
- 24 Edelläkävijät**
Kohti vähäpäästöistä teollisuutta
- 26 Ristikko**
- 27 Resepti**
Unifetapata lämmittäjä

Vastuullisuusviestintä – mitä saa enää sanoa?

Kuluttajat kaipaavat täsmällisempää viestintää, ja kohta sitä vaatii myös laki.

Vastuullisuus sitä ja vastuullisuus tätä. Jossain kohtaa yritysten vastuullisuusteot alkoivat kiinnostaa kuluttajia. Yritysmaailma vastasi toiveisiin kertomalla, kuinka vastuullista yritystoiminta on. Kaunis ja sitäkin laajempi vastuullisuussanasto vakiintui yritysten viestintään: Tuotteemme ovat ekologisia, ympäristöystävällisiä, vihreitä, hiilineutraaleja, kestäviä ja niin edelleen. Vastuullisuudesta tuli kilpailuvalttia, ja samalla syntyi viherväittämien villilänsi, jossa vastuullisuusviestintä ja -teot eivät aina vastanneet toisiaan. Moni yritys onkin astunut viherpesuunsa ja joutunut kohujen keskelle avaamaan toimintaansa täsmällisemmin, pahoittelemaan harhaanjohtavaa viestintää. Myös me olemme saaneet palautetta ympäristöväittämistämme.

Tutkimuksen mukaan kuluttajat eivät usko yritysten viherväittämiin. On syntynyt tarve täsmälliselle ja faktapohjaiselle vastuullisuusviestinnälle, jonka toteutuminen tullaan varmistamaan lainsäädännöllä. Tulevalla direktiivillä halutaan estää viherpesu, parantaa kuluttajansuojaa, suojella ympäristöä ja vahvistaa kiertoaloutta. Jatkossa yritykset eivät voi lainmukaisesti viestiä vastuullisuudesta korulausein ilman todisteita siitä, että väittämät pitävät paikkaansa. Faktat tulee tarjota kuluttajalle niin, että ne ovat helposti saatavilla ja kuluttajan tietotasoon nähden ymmärrettävissä.

Myös Vaasan Sähkö -konsernissa tarkastelemme uusin silmin tapaamme viestiä. Uusien käytäntöjen omaksuminen on alkanut sisällöntuottajien kouluttamisella sekä sisältöjemme läpikäynnillä. Vielä ei olla valmiita, mutta suunta on selvä – haluamme tarjota täsmällistä ja helppotajuista tietoa asiakkaillemme ja sidosryhmillemme. Tulevaisuudessa viestinnän työkalupakkimme kasvaa. Konsernimme vastuullisuustyön myötä saamme toiminnastamme runsaasti täsmällistä tietoa, jolla vastata nykyajan vaatimuksiin myös viestinnässä.

Oona Björkbacka
viestinnän asiantuntija

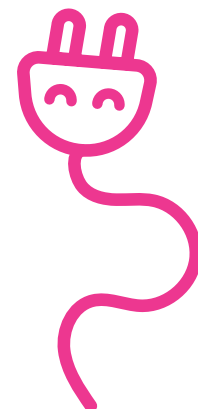
Vaasan Sähkö -konsernin asiakaslehti

Seuraava Nette ilmestyy 6/2025
Postiosoite: PL 26, 65101 Vaasa
Käyntiosoite: Kirkkopuistikko o, 65100 Vaasa
Puhelinvaihe: 06 324 5111
Asiakaspalvelu: 06 324 5750, asiakaspalvelu@vaasansahko.fi
Vaasan Sähköverkon vikailmoitukset: 06 324 5700
(24h, puhelut nauhoitetaan)
Internet: www.vaasansahko.fi
ISSN: 1458-7297

Toteutus: Aller Ideas
Päätöittäjä: Mikaela Jussila,
nette@vaasansahko.fi
Toimituskunta: Oona Björkbacka,
Johan Eriksson, Marko Hakamäki,
Mikaela Jussila, Mirja Kohtamäki
Painopaikka: UPC Print
Kansikuva: Mika Vallineva

4041 0948
Painotuote

Miksi korianteri maistuu saippualta?

Teksti **ELINA VIRONEN**

Korianteri jakaa mielipiteitä. Toisten mielestä se maistuu ja tuoksuu herkulliselta, kun taas toiset yhdistävät sen hajun ja maun saippuaan.

Selitys tähän löytyy geeneistä. Tutkijat ovat havainneet, että jos ihmisellä on hajuaistia ohjaavan geenin tietty muoto, hänen hajureseptorinsa ovat erityisen herkkiä aldehydyhdisteille, joita esiintyy sekä korianterin lehdissä että saippuoissa. Tästä syystä korianterin haju ja maku tuovat mieleen saippuan.

Mutta miten hajuaistia ohjaava geeni voi vaikuttaa siihen, miltä korianteri maistuu?

Juttuun haastateltiin asiantuntijana **Mari Sandellia**, joka on aistittavan laatu tutkimuksen professori Helsingin ja Turun yliopistoissa.

Kyse on siitä, että ihminen aistii ruokaa maku-, haju- ja tuntoaistin avulla, ja ne kaikki yhdessä muodostavat aistikokemuksen kyseisestä ruoka-aineesta.

Kun korianteria laittaa suuhun, siitä irtoaa vielä pureskeltaessa tuoksua. Korianterissa, kuten kaikessa ruoassa, on niin kutsuttuja retronasaaleja eli vasta suussa irtoavia hajumolekyylejä, jotka matkaavat nielun kautta nenään ja vaikuttavat siihen, millaisena suussa oleva ruoka aistitaan. Eli kun korianteri aistitaan vastenmielisenä suussa, kyse on oikeastaan hajusta eikä mausta.

Teksti JOHANNA TILUS Kuvat KASPER DALKARL

Nuoret vaikuttajat

On tärkeää, että myös nuoret ovat mukana, kun suunnitellaan yhteisiä asioita ja tehdään päätöksiä. Monet ovatkin löytäneet oman tapansa vaikuttaa esimerkiksi nuorisovaltuustoissa, harrastuksissa tai kouluissa. Tällainen osallistuminen parantaa demokratiaa ja lisää nuorten hyvinvointia.

Vaasalainen lukiolainen Aaro Helo on tuonut nuorten ääntä kuuluville niin koulun oppilaskunnassa, partiossa kuin tunnustusta saaneessa kaupungin nuorisovaltuustossa. Sen jäsenenä hän kokee olevansa erityisasemassa: "Nuorisovaltuuston edustajana mielipiteilleni annetaan todella paljon painoarvoa. Tuntuu hyvältä voida ajaa vaasalaisten nuorten etuja ja tuoda esiin heidän näkökulmiaan."

Vasalainen **Aaro Helo**, 17, on aina kokeillut uusia asioita innokkaan uteliaasti. Kun esimerkiksi opettaja alakoulussa suositteli oppilailleen koe-esiintymistä paikallisen musiikkiopiston kuuroon, Helo ei miettinyt kahdesti.

”Kun tarttuu tilaisuuksiin rohkeasti, pääsee välillä kokemaan aika erikoisiakin juttuja. Kuoronkin kautta päädyin ennen äänenmurrostani laulamaan Vaasan kaupunginteatterin lavalle, *Carmen*-oopperan lapsikuuroon.”

Tämä asenne johti Helon aikoinaan myös Vaasan nuorisovaltuustoon. Nuorisovaltuustot ovat sitoutumattomia ryhmiä, jotka ajavat nuorten etua ja asioita kunnissa.

”Joku mainosti ’nuvaa’ aikoinaan oppilaskunnan hallituksessa, ja se kuulosti niin siistiltä, että lähdin heti ehdolle vaaleihin. Niissä kävi sitten niin hyvin, että pääsin heti untuvikkona mukaan toimintaan.”

Nyt lukion toisella luokalla opiskeleva Helo on ehtinyt olla nuorisovaltuustossa mukana jo nelisen vuotta. Viime vuonna Vaasan nuorisovaltuusto valittiin vuoden nuorisovaltuustoksi, mistä Helo on erityisen mielissään.

”Se on osoitus siitä, että olemme ahkeroineet paljon ja tehneet jotain oikein. Saimme esimerkiksi kaupunginvaltuustopaikan, minkä ansiosta nuorten ääni kuuluu paremmin kaupungin päätöksenteossa.”

Nuorisovaltuusto on myös organisoinut aktiivisesti erilaisia tapahtumia vaasalaisille nuorille: paneelikeskusteluita, leffailtoja ja musiikkitaapahtumia.

”Koen, että nuorisovaltuuston tehtävä on järjestää paikallisille nuorille toimintaa, mutta samalla tapahtumat ovat hyvä mahdollisuus päästä tapaamaan nuoria ja kuulla heidän ajatuksiaan erilaisista asioista.”

Uusia haasteita puheenjohtajana

Vuoden 2022 nuorisovaalien aikaan Heloa alettiin kannustaa hakemaan puheenjohtajan paikalle. Olihan hänelle siihen mennessä ehtinyt karttua kokemusta myös nuorisovaltuuston hallituksesta ja johtotehtävistä.

”Aluksi ujostelin asiaa, koska tunsin itseni vielä ihan kokemattomaksi. Sitten päätin vain tarttua tilaisuuteen.”

Uusi pesti toi odotetusti lisää töitä: nuorisovaltuuston edustamista kunnan kokouksissa,

viikoittaisia kokouksia nuorisosaiainkoordinaattorin kanssa sekä kolumnien kirjoittamista *Vaasa*-lehteen. Helo ei pane pahakseen vastuuta ja deadlineja.

”Se, että ihmiset odottavat minulta asioita, pakottaa minut liikkeelle. Minun on välillä vaikeaa saada asioita aikaan yksin.”

Motivaatiota Helo saa omien sanojensa mukaan suurten saavutusten sijaan pienistä asioista.

”Pidin hiljattain valtuustokokouksessa valmistelemani puheenvuoron, jonka jälkeen eräs aluevaltuutettu tuli kehumaan puheenvuoroani ja sanoi olevansa kanssani samaa mieltä. Se tuntui tosi hyvältä.”

Stressitasot laskevat luontoretkillä

Helo pitää merkityksellisenä sitä, että hän voi tuoda nuorten näkökulmaa päättäjien keskuuteen. Nuorisovaltuuston edustajana hänellä on ollut mahdollisuus saada äänensä kuuluviin kaupungin toimielimissä.

”Se on todella tärkeää. Onhan minulla monissa keskusteluissa aika eri näkökulma kuin kuusi-kymppisillä poliitikoilla.”

Vaasan nuorisovaltuuston jäsenet ovat 12–19-vuotiaita. Helo toivoo, että moni nuori innostuisi lähtemään ehdolle nuorisovaltuustoon.

”Se on sitä toimivampi elin, mitä suurempi skaala nuoria eri taustoista meillä on mukana. Silloin nuorisovaltuusto toimii demokraattisesti, ja sen mielipide vastaa vaasalaisten nuorten mielipidettä.”

Helon työ nuorisovaltuustossa jatkuu, mutta puheenjohtajan paikan hän luovuttaa uudelle innokkaalle vetäjälle. Siten hänelle jää enemmän aikaa koululle ja partiolle.

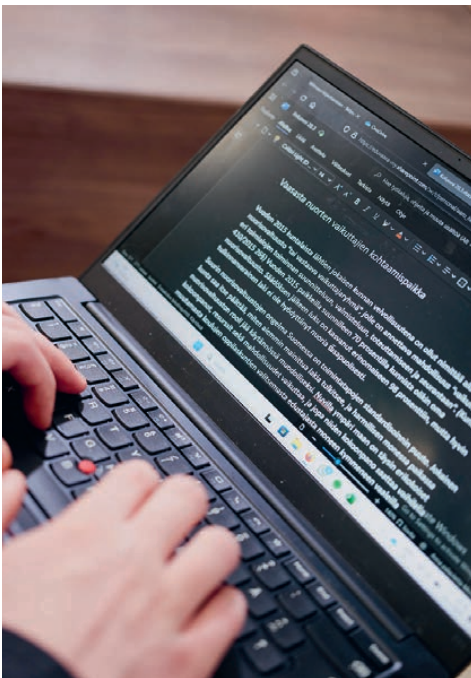
”Olen partiossa aika aktiivinen ja ohjaan tällä hetkellä 12–13-vuotiaiden yläkoululaisten ryhmää. Minulla on paha tapa lähteä aina johtotehtäviin, vaikka toisaalta haluan pitää partion myös paikkana, jossa rentoutua. Retkeily luonnossa ystävien kanssa on hyvä tapa purkaa stressiä.”

Moni on kysellyt, tuleeko Helosta jonain päivänä kansanedustaja. Hänellä ei ole tähän vielä vastausta. Mielenkiinnon kohteita on politiikan lisäksi muitakin. Helo voisi nähdä itsensä vaikkapa tutkijana yliopistossa.

”Jos sitten joskus vanhempana kiinnostun uudestaan politiikasta, haluan olla kokenut ja asiantunteva.” ●

Aaro Helo on ylpeä siitä, että hänen johtamansa Vaasan nuorisovaltuusto valittiin viime syksynä vuoden nuorisovaltuustoksi. Perusteluissa kiiteltiin muun muassa sitä, että se sai paikan kaupunginvaltuustossa ja on järjestänyt tapahtumia nuorille. Osallistuminen ja vaikuttaminen ovat olleet Helon elämässä pienestä asti. Partio-ohjaajana toimimiselle ja lukiolle jää jatkossa enemmän aikaa, kun vastuu nuorisovaltuustossa kevenee.

KUVASTOCK

2 Tieto lisääntyy päätöksenteossa

Kun nuoret tuovat esille omia näkökulmiaan, huoliaan ja kokemuksiaan, erilaiset päättäjät pystyvät tekemään niiden pohjalta parempia päätöksiä.

”Nuorten vaikuttaminen lisää aikuisten ymmärrystä siitä, mikä nuorille on tärkeää, minkälaiset asiat aiheuttavat heidän elämässään hankaluuksia ja mitkä asiat vahvistavat heidän hyvinvointiaan.”

Itse asiassa on melko vähän sellaisia asioita, jotka eivät liity nuoriin millään tavalla.

”Aikuiset tunnistavat aika helposti, että kouluasiat koskettavat nuoria, mutta kyllä nuoret tulisi huomioida myös esimerkiksi monissa kaavoitus- ja budjettikysymyksissä. Yhdyskuntasuunnittelussa pitää ymmärtää, että nuoret tarvitsevat joukkoliikennettä ja turvalliset kevyen liikenteen väylät voidakseen liikkua itsenäisesti.”

4 syytä, miksi **nuorten ääntä** kannattaa vahvistaa

1 Vaikuttaminen on tärkeä oikeus

Lastensuojelun Keskusliiton johtava asiantuntija **Ira Custódio** muistuttaa, että lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa on YK:n lapsen oikeuksien ytimessä.

”Ihan jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus osallistua itseään ja ylipäättäen lapsia ja nuoria koskevaan päätöksentekoon.”

Vaikuttaminen ei Custórdion mukaan ole sellaista, että siitä kiinnostuu vain

osa ja osa ei. Hänen mielestään vaikuttamiseen voidaan paitsi kasvaa, myös kasvattaa.

”Yhteiskunnan pitäisi aktiivisesti toimia niin, että lapset ja nuoret oppisivat näitä taitoja esimerkiksi kouluissa. Ja kyllähän näin pitkälti toimitaankin. Jo päiväkotilapset opettelevat oman mielipiteen kertomista ja toisten kuuntelemista.”

3 Osallistuminen lisää hyvinvointia

Moni nuori on huolissaan muun muassa ilmastokriisistä, mielenterveydestä ja yhdenvertaisuuskysymyksistä. Se, että nuoret pääsevät vaikuttamaan, on tärkeää näiden asioiden kannalta, mutta myös nuorten hyvinvoinnin kannalta.

”Omien arvojen mukaan eläminen lisää elämän mielekkyyttä.”

Myös vertaissuhteet ovat monelle tärkeä osa vaikuttamistoimintaa. Esimerkiksi koulun oppilaskunnassa solmitaan kaverisuhteita ja löydetään samanhenkisiä ihmisiä. Heidän kanssaan voidaan harjoitella myös monelle tärkeitä tulo- ja taitojen taitoja.

”Vaikuttamistoiminnassa opetellaan argumentoimaan ja neuvottelemaan sekä tutustutaan yhteiskunnan toimintaan.”

4 Demokratia vahvistuu

Custódion mielestä monilla aikuisilla olisi petrattavaa kohtaamisissa nuorten kanssa. Siinä, miten nuorista puhutaan ja miten heille puhutaan.

”Kun esimerkiksi järjestetään tilaisuuksia, joissa aikuiset kuuntelevat nuorten näkökulmia, usein jää vähän epäselväksi, vaikuttivatko ne mihinkään. Olisi valtavan tärkeää, että aikuiset kertoisivat nuorille jälkikäteen, minkälainen vaikutus nuorten näkemyksillä oli. Se lisää nuorten merkityksellisyyden kokemusta.”

Pitkällä aikavälillä tämä vahvistaa jopa yhteiskunnan demokratiaa.

”Kun nuoret kokevat, että heitä kuunnellaan ja heidät kohdataan arvostavasti, se vahvistaa heidän ymmärrystään siitä, että ajatukset olivat arvokkaita. Tämä rohkaisee heitä nostamaan epäkohtia esiin ja vaikuttamaan yhteiskunnan asioihin.”

Näin voi vaikuttaa

Omia näkökantojaan voi tuoda esille monin tavoin, yksin tai ryhmässä.

VALTUUSTOT JA KOULUN JÄRJESTÖT | Nuoret voivat päästä vaikuttamaan oppilaitostensa toimintaan asettumalla ehdolle oppilas- tai opiskelijakuntaan. Kotikunnan asioihin voi vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai kuntalaisaloitteella. Myös äänestäminen on tapa vaikuttaa!

KANSALAIJÄRJESTÖT | Eri puolilla Suomea toimii valtava määrä järjestöjä ja yhdistyksiä, joiden kautta on mahdollista edistää itselle tärkeitä asioita. Yhdistyksissä voi esimerkiksi tehdä monenlaista vapaaehtoistyötä, vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin sekä järjestää tapahtumia ja harrastuksia.

SOME-VAIKUTTAMINEN | Sosiaalinen media on monelle nuorelle tärkein ja luontevin tapa vaikuttaa. Somessa voi tehdä omia kannanottoja, mutta helpoin tapa osallistua on tykätä jonkun toisen julkaisusta. Jos asialle haluaa enemmän näkyvyyttä, sen voi jakaa kavereille omien kommenttien kera. Somessa voi myös seurata päättäjien tilejä ja olla heihin yhteydessä.

HARRASTUKSET | Myös harrastaminen on vaikuttamista. Kun nuori on mukana vaikkapa urheilujoukkueessa, hän tulee samalla tukeeksi joukkueen tai seuran sekä lajin toimintaa. Nuori voi myös tuoda esiin ajatuksiaan esimerkiksi joukkuemaksuista tai joukkueen arvoista suoraan valmentajalle tai seuran kokouksissa. Omilla harrastustuotoksilla voi ottaa kantaa tärkeisiin asioihin, esimerkiksi kirjoittamalla kantaa ottavan runon, laulun tai mielipidekirjoituksen. Monissa harrastuksissa on mahdollisuus edetä vaikuttaviin tehtäviin, kuten joukkueen kapteeniksi, yhdistyksen somevastaavaksi tai puheenjohtajaksi.

ARJEN VALINNAT | Millaisia vaatteita, tavaroita, ruokaa tai palveluita ostat ja mistä? Kuluttajavalinnat – myös tietyn tuotteen ostamisesta kieltäytyminen eli ostoboikotti – ovat vaikuttamista. Kuluttajavalinnan tekee silloinkin, kun suosii kirpputoreja, lähituotantoa tai kasvisruokaa.

KAVERILLE KERTOMINEN | Monesti tehokkainta vaikuttamista on uusien ideoiden ilmaiseminen ja edistäminen omassa lähipiirissä: kotona, koulussa, kavereiden kanssa ja harrastuksissa. Näin ne voivat saada tuulta alleen ja johtaa lopulta toimintaan.

4H-vaikuttajanuoret vuosimallia 2025: Venla Murto, Viivi Kautto, Miisa Kytölä, Dalia Elwan, Jere Puolakka, Joona Leinonen, Arttu Koskela ja Elna Tuononen.

Ikätovereiden iloksi ja hyödyksi

4H-vaikuttajanuoret ovat iästään huolimatta jo järjestökonkareita. Ryhmä haluaa kehittää järjestöä ja tarjota mahdollisuuksia nuorille.

Useissa maissa toimiva sitoutumaton 4H-järjestö auttaa lapsia ja nuoria löytämään itselleen mukavaa tekemistä esimerkiksi kerhojen ja leirien muodossa. Suomen lähes 200 4H-yhdistystä opettavat myös työelämätaitoja ja kouluttavat oman 4H-yrityksen perustamiseen.

4H-vaikuttajanuorten porukka levittää tietoa järjestön toiminnasta ja pääsee vaikuttamaan siihen sisäisesti muun muassa strategiatyön kautta.

Vaikuttajanuorten nykykokoontaminen aloitti toimintansa lokakuussa. Vapaaehtoispesti on kaksivuotinen, mutta hakuprosessissa valitaan vuosittain neljä tulokasta. Näin ryhmässä on aina myös kokeneempia jäseniä.

”Minulle vaikuttajanuorena on tärkeää kertoa, mitä 4H voi tuoda nuorten elämään. Se on matalan kynnyksen har-

rustus, jossa ei tarvitse tavoitella mitään suurta, toisin kuin vaikkapa monessa urheiluharrastuksessa”, 4H-vaikuttajanuorten puheenjohtaja **Viivi Kautto**, 21, sanoo.

Kautto aloitti Joroisten 4H-kerhoissa jo kuusivuotiaana, ja yläasteella hän alkoi itsekin ohjata kerhoja ja leirejä.

”Opiskelen hallintotieteitä Tampereella, mutta olen edelleen Joroisten yhdistyksen hallituksessa ja järjestän kesäisin tapahtumia vapaaehtoisena. 4H on enemmän kuin harrastus. Se on elämäntapa”, Kautto sanoo.

••••

Oulussa asuvia Jere Puolakkaa, 26, ja **Arttu Koskelaa**, 26, kiinnostavat vaikuttajanuorina erityisesti kansainvälisyysasiat.

”Vedämme Artun kanssa Muhoksen 4H-yhdistyksessä kansainvälisyysprojektia. Suunnittelemme Erasmus+ -koulu-

tusmatkoja ja lähetämme nuoria vaihtoon ulkomaille”, Puolakka sanoo.

Viime kesänä vaikuttajanuoretkin kävivät opintomatalla Tukholmassa.

”Tutustuimme Ruotsin 4H-toimintaan ja kerroimme omastamme. Loin hyviä kontakteja ja tiedustelin kiinnostusta nuorisovaihtoihin”, Puolakka kertoo.

Koskela hakee toiminnasta myös tukea työhönsä.

”Uskon, että kokemus projektien johtamisesta ja niiden vetämisestä onnistuneesti maaliin auttavat minua urallani energia-alalla. Tavoitteenani on nousta sellaiseen asemaan, että minulla on vastuuta ja mielipiteilläni merkitystä.”

••••

Eri puolilla Suomea asuvat vaikuttajanuoret kohtaavat säännöllisesti viikonlopputapaamisissa. Niiden väleissä yhteyttä pidetään WhatsApp-viestein ja videokokouksin.

Nyt tärkein tavoite on järjestää suuri nuorille ja nuorille aikuisille tarkoitettu, valtakunnallinen tapahtuma toukokuussa.

”Nuoret pääsevät tutustumaan siellä toisiinsa. Suunnittelemme parhaillaan ohjelmaa ja toimintaa”, Kautto sanoo.

Vahva usko tulevaisuuteen

Jopa 87 prosenttia 15–24-vuotiaista nuorista uskoo voitavansa vaikuttaa siihen, millaiseksi tulevaisuus muodostuu. Tämä selviää Sitran teettämästä *Tulevaisuusbarometri 2023* -tutkimuksesta, jossa kysyttiin 15–84-vuotiaiden manner-suomalaisten näkemyksiä tulevaisuudesta. Nuoret erottuvat kyselyssä ryhmänä, joka uskoo vahvasti vaikuttamismahdollisuuksiinsa ja kokee tietävänsä keinot vaikuttamiseen.

Suuri osa kyselyyn vastanneista oli kuitenkin sitä mieltä, että lasten ja nuorten ääni ei kuulu tarpeeksi nyky-yhteiskunnassa. Nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen on tärkeää, mutta kuitenkin niin, että vastuuta tulevaisuuteen vaikuttavien ongelmien ratkaisemisesta ei sälytetä yksin nuorten niskoille.

KUVAT ISTOCK

Lisää hengailupaikkoja

Pelastakaa Lapset ry:n 12–17-vuotiaille lapsille vuonna 2024 suunnatusta valtakunnallisesta *Lapsen ääni* -kyselystä nousee vahvasti esiin nuorten halu päästä vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin, kuten koulunkäyntiin ja vapaa-aikaan.

Kouluihin kaivattaisiin esimerkiksi suurempia välituntitiloja sohvineen ja ”hengailupaikkoja” haluttaisiin myös kaupungin yleisille paikoille. Mielenterveyteen ja kiusaamiseen liittyvissä asioissa nuoret toivovat tulevansa herkästi kuulluiksi. Sopiviksi väyliksi nuorten tavoittamiseen mainittiin esimerkiksi some ja koulun nettisivut. Nuoret kokivat pääsevänsä vaikuttamaan muun muassa nuorten parlamentissa ja nuorisovaltuustossa.

Vuosittaisen kyselyn tavoitteena on nostaa lasten ja nuorten kokemuksia julkiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Gallup

Kuuluuko nuorten ääni yhteiskunnassa tarpeeksi?

91 %

Voisi kuulua paremmin.

9 %

Kuuluuhan se!

Kysely järjestettiin Vaasan Sähkön IG Storyssä.

Monikäyttöinen keskustelupalsta

Oikeusministeriön ylläpitämän ja tuottaman *Digiraati*-verkkopalvelun tarkoituksena on tarjota alle 29-vuotiaille suomalaisille yhdenvertainen mahdollisuus saada äänensä kuuluviin yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Kirjallisia keskusteluja käydään nimimerkein suljetulla keskustelupalstalla ennalta sovitusta aiheesta esimerkiksi 1–2 päivän tai 1–3 viikon ajan. Keskustelua ohjaa koulutettu ohjaaja.

Raateja voivat järjestää esimerkiksi ministeriöt, kunnat, koulut ja kansalaisjärjestöt. Keskusteluiden lopuksi on tarkoitus koota loppulauselma, joka julkaistaan palvelussa ja jonka raadin järjestäjä toimittaa eteenpäin niille tahoille, joiden on tärkeää tietää lasten ja nuorten näkemyksiä. Kevään 2024 teema oli Pride.

Naali palaa Suomen luontoon

Äärimmäisen uhanalainen naali pesii taas Suomessa. Tämä on vaatinut paljon tukitoimia ja yhteistyötä yli maanrajojen.

Teksti JOHANNA TILUS Kuva SATU RENKO

Viime kesänä Suomessa onnistui kolme naalin pesintää, ja pentuja syntyi yhteensä yhdeksän. Luku saattaa tuntua pieneltä, mutta tapaus on itse asiassa hyvin merkittävä.

Viime kesä oli nimittäin kolmas peräkkäinen, kun naalin pentuja syntyi Suomessa. Ennen vuotta 2022 edellisestä pesinnästä ehti vierähtää 25 vuotta.

”Olemme tehneet naalien eteen suoje-lutyötä ja tukitoimia Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa. Pitkäjänteisen työn tulokse-na kanta on alkanut vähitellen vahvis-tua”, Metsähallituksen Luontopalveluissa luonnonsuojelun erityisasiantuntijana työskentelevä **Jukka Ikonen** sanoo.

Norjassa pesintöjä onnistui viime ke-sänä 64 ja Ruotsissa 72. Pentuja syntyi kolmeen maahan yhteensä 569. Naalin elinalueita – paljakkatuntureita ja tunturiylänköjä – on Ruotsissa ja Norjassa huo-mattavasti enemmän kuin meillä. Suo-messa naalia esiintyy vain Enontekiön ja Utsjoen pohjoisilla tunturialueilla.

Norjalla iso rooli

Naali on Suomessa äärimmäisen uhan-alainen. Vaikka se rauhoitettiin Suomes-sa ja muissa Pohjoismaissa lähes sata vuotta sitten, kanta ei ole elpynyt enti-selleen turkispyynnin jäljiltä.

”Suomen tuntureilta löytyy yli sata vanhaa naalin pesäpaikkaa. Se antaa viitteitä siitä, kuinka paljon naaleja on ollut ennen kannan romahtamista.”

Yksi avaintekijä pesintöjen onnistu-misessa on ollut norjalaisten kasvatta-mat luonnonnaalit. Niitä on siirtoistu-

tettu eri puolille Norjan tuntureita, myös Suomen rajojen läheisyyteen.

”Se, että naali alkaa viihtyä taas Suo-messakin, edesauttaa naalin osakantojen yhtenäisyyttä sekä geenivirtaa kannasta toiseen.”

Tukiravintoa automaateista

Viime vuosina naalien määrään ovat vai-kuttaneet ennen kaikkea myyräkannan vaihtelut.

”Naali on erikoistunut myyrä- ja sopoliravintoon, joten niiden määrä vaikuttaa suoraan pesintöjen onnistu-miseen. Aikaisemmin määrät vaihtelivat neljän vuoden sykleissä, mutta hyvät so-pulivuodet tuntuvat nyt kadonneen.”

Hän kertoo Metsähallituksen Luonto-palveluiden järjestäneen syrjäisille poh-joisimmille tunturialueille ruokinta-au-tomaatteja korjaamaan tilannetta.

”Automaateissa on hyvälaatuista, kor-keaenergistä koiran kuivamuonaa. Kut-summe sitä kuitenkin tukiruokinnaksi, koska naalit suosivat muuta ruokaa, jos sitä vain on saatavilla. Ne nappaavat mieluiten myyriä ja sopleita tai vaikka raatoja.”

Yhteisiä hankkeita

Ikonen koordinoi Metsähallituksen osal-ta pohjoismaista naalihanketta.

”EU:lta saadun hankerahoituksen turvin pystymme kehittämään yhtei-siä toimiamme muun muassa naalien DNA-näytteiden keruussa, kanta-arviois-sa ja tukiruokinnan kehittämisessä sekä kohdistamaan toimiamme tärkeimpiin rajat ylittäviin osakantoihin.”

WWF valmistelee hankkeen tiimoilta tiedotuskampanjaa, jolla pyritään valis-tamaan ihmisiä siitä, että kalastajat ja retkeilijät eivät saisi jättää naalin vihollis-elle ketulle mitään syötävää tuntureille.

”Kettu isompana eläimenä syrjäyt-tää naalin niiltä alueilta, joissa se itse haluaa asustaa. Jos ketuille on tuntu-reilla tarjolla lisäruokaa, ne levittäyty-vät sinne helpommin.” ●

KUVA ISTOCK

FAKTA

Harvinaiset naalit

- * Arvioiden mukaan Pohjois-maissa on noin 580 lisääntymis-kykyistä aikuista naalia, joista Suomessa elää noin 10–20. Kanta on kasvussa.
- * Uhanalaisten naalien suoje-lutyö on muun muassa lisäruokintaa, kettujen metsästystä sekä tiivistä yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa.
- * Metsähallituksen Luonto-palvelut, WWF ja vapaaehtoiset inventoivat naalien pesä-paikkoja, jotta mahdolliset pesinnät havaitaan.

Luonnonsuojelun erityisasiantutija Jukka Ikonen koordinoi Metsähallituksessa naalien suojelutyötä. Kenttätyöt keskittyvät kevättalveen ja keskikesään. "Käymme jo kevättalvella katsomassa, onko naalinpesillä aktiivisuutta. Lisäksi huollamme ruokinta-automaatteja sekä vaihdamme muistikortteja ja paristoja riistakameroihin."

Näin sujuu sähköautoilu talvella

Mitä pitää huomioida, jotta sähköauto kulkee mutkattomasti myös talviaikaan? Autoliiton asiantuntija Teppo Vesalainen kertoo.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuvat **ISTOCK**

Talvi voi aiheuttaa autoiluun haasteita käyttövoimasta riippumatta. Sähköautoihin liittyy lisäksi omat talviset erityispiirteensä, joista yksi tunnetuimmista on toimintamatkan lyheneminen pakkasella. Hyvissä talviolosuhteissa toimintamatka on noin kolmasosan lyhyempi kuin kesällä.

”Sähköauto on kuitenkin mainettaan parempi talvi-auto. Siinä on esimerkiksi loistavat esilämmitys mahdollisuudet. Toki markkinoilla on eri merkkejä ja malleja, joista toiset sopivat Suomen talveen paremmin kuin toiset”, sanoo Autoliiton koulutuspäällikkö **Teppo Vesalainen**.

Hän neuvoo, kuinka voit ennakoida talvipulmia ja välttyä sudenkuopilta.

4
TÄRKEÄÄ
VINKKIÄ
TALVIAJOON

1 Esilämmitä ajoakku ennen pikalatausta

Auton pikalataus sujuu pakkasella mahdollisimman nopeasti, kun kytket päälle ajoakun esilämmityksen, joka valmistele sen latausta varten. Lämmin ajoakku ottaa virtaa vastaan nopeammin kuin kylmä.

”Esilämmityksen ansiosta oma matkanteko vauhdittuu, ja samalla latauspiste vapautuu nopeammin seuraavalle

tarvitsijalle”, sanoo Autoliiton koulutuspäällikkö Teppo Vesalainen.

Joissain autoissa esilämmitys kytkeytyy päälle automaattisesti, kun latauspiste syötetään navigaattoriin. Tämä kannattaa tehdä heti matkan alussa, sillä ajoakku ei lämpene hetkessä. Manuaalikäytöllä osa autoista opastaa kuljettajaa oikean lämmitysjan valitsemiseksi.

2 Lataa auto ajoissa

Teppo Vesalainen kannustaa sähköautoilijoita suuntaamaan talvella laturille, kun ajoakussa on virtaa vielä noin 20 prosenttia. Jos ajokeli muuttuu yllättäen ja tielle tulee lunta ja loskaa, ajovastus voi kasvaa ja ajoakun varaus huveta oletettua nopeammin.

”Moni ajaa akun mielellään mahdollisimman tyhjäksi, sillä mitä tyhjempanä pikalatauksen aloittaa, sitä nopeammin akku ottaa virtaa vastaan. Matkaan tulee kuitenkin ikävä keskeytys, jos joutuu soittamaan hinausauton paikalle.”

3 Vältä pakkaspulmat

Sähkö- ja hybridautoissa on ajoakun lisäksi 12 voltin akku, johon liittyvät ongelmat työllistävät tiepalvelua pakkasella. Jos 12 voltin akku ei lataudu kunnolla, sähkö- tai hybridautoa ei saa käyntiin.

”Aika usein ongelmat olisivat vältettävissä jälkiasenteisella akkulämmittimellä. Lämmin akku pystyy vastaanottamaan ja luovuttamaan virtaa paremmin.”

Keskustele merkkikorjaamon kanssa, vaikuttaako akkulämmittimen asennus 12 voltin akkuun auton mahdolliseen takuuseen.

Kun sähköautoa tai lataushybridia ladataan ulkona pakkasella, latauspistoke voi jäättyä kiinni latausporttiin, jos sinne on päässyt kosteutta. Voit ehkäistä jäätymistä välttämällä lumen pääsyä latausluukkuun ja -porttiin. Puhdista lumet huolellisesti ennen luukun avausta ja käytä latauksen aikana latauspistokkeen päällä suojahuppua.

Latausluukun tai -pistokkeen kiinnijäätymisen varalta voit hankkia akkukäyttöisen kuumailmapuhaltimen. Käytä sitä varoen, jotta vaurioita autoa.

4 Kytke jarrutusenergian talteenotto pois päältä

Useimmissa sähköautoissa on jarrutusenergian talteenotto-ominaisuus. Kun kuljettaja nostaa jalan tehopolkimelta tai vakionopeudensäädin kytketään pois päältä, auto jarruttaa sähkömoottorilla. Moottori toimii generaattorina ja muuntaa liike-energian sähköenergiaksi, joka otetaan talteen auton ajoakkuun.

Liukkaalla kelillä ominaisuus voi olla vaarallinen, koska moottorijarrutus tapahtuu vetävillä pyörillä. Takavetoisen auton pito saattaa näin murtua takapästä ja auto lähteä sivuluisuun. Sama koskee nelivetoisia sähköautoja, jotka jarruttavat vain takapyörillä.

”Auto käyttäytyy edellä kuvatussa tilanteessa tavalla tavalla kuin jos kuljettaja vetäisi vauhdissa takapyöriin vaikuttavan käsijarrun päälle. Tällöin on aina olemassa riski, että auton hallinta menetetään kokonaan luistonesto- ja ajonvakautusjärjestelmistä huolimatta.”

Kun tie on liukas, jarrutusenergian talteenotto kannattaa kytkeä pois päältä. Jos sitä ei ole mahdollista kytkeä kokonaan pois, se on hyvä säätää mahdollisimman pienelle. Näin sähkömoottorin jarrutus on mahdollisimman vähäistä.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuvat **MIKA VALLINEVA**

Avannossa syntyy ystävyyksiä

Kaikille avoin Tuira620-uimarikollektiivi pulahtaa kylmään veteen kolmena aamuna viikossa Oulun Tuirassa. Avannosta saadaan hyvinvointia ja yhdessäolosta hyvää mieltä – sekä usein myös uusia ystäviä.

Tuira620-kollektiivin maine leviää monia reittejä. Topi Kiljunen (vas.) sai houkutelua kaverinsa Riku Kohtamäen (kesk.) mukaan uintiporukkaan. Pauli Koskela (oik.) innostui ryhmästä lehtijutun perusteella. Monet ryhmän jäsenistä käyvät talviuinnilla Tuiran rannassa kolmesti viikossa, toiset harvemmin.

Saunaa ei tarvita. Avannon jälkeen on lämmin, kertoo Riku Kohtamäki (toinen vasemmalta), joka pyöriilee uimapaikalle.

Porukan yhteiskuva päivitetään someen jokaisen uintikerran jälkeen.

Syksyllä ja keväällä moni menee uimaan rannasta, mutta talvella lämmitetty laiturilla on mukavampi vaihtoehto. Vedessä ollaan tavallisesti enintään kaksi minuuttia.

"Nyrkkikopot" kuuluvat aamurutiiniin ennen yhteistä pulahdusta.

Antti Karppinen (edessä) on kollektiivin aktiiveja. Joka aamu napataan Instagram-kuva. Sellaisen innostamana hänkin aikoinaan tuli mukaan.

Antti Karppinen: ”Tuira620-uimarin tunnistaa siitä, että hän hymyilee kello 6.30 enemmän kuin muut. Tapaamme viimeistään kello 6.20 uimarannan parkkipaikalla. Lyömme nyrkkikopot, toivotamme huomenet ja menemme pukukoppiin. Parin minuutin päästä pulahdamme veteen.”

Pauli Koskela: ”Porukassa on voimaa! Kun kaikki ovat menossa kylmään veteen, ei sitä halua yksin jäädä värjöttele-mään laiturin nokkaan.”

Riku Kohtamäki: ”Voin rehellisesti sanoa, että yksin en varmasti lähtisi avantoon niin aikaisin.”

Antti: ”Uinnin jälkeen otamme kimp-pakuvan Instagramiin. Näin jaamme ilosanomaa. Löysin itsekin kollektiivin Instan kautta. **Putkosen Antti** eli **Koomis** ja **Järvelinin Pentti** eli **Pena** päivitivät tammikuussa 2022, että he olivat käyneet avannossa kello 6.20. Totesin, että kova meininki pojilla, ja lähdin hommaan mukaan. Ensimmäisen viikon jälkeen meitä oli kymmenkunta.”

Pauli: ”Homma kasvoi nopeasti varmaan osittain siksi, että Penalla ja Koomiksella on somessa iso näkyvyys. Itse luin kollektiivista paikallislehdestä ja päätin lähteä mukaan. Jutussa porukasta välittyi niin positiivinen tunnelma.”

Antti: ”Tuira620 kiinnostaa ihmisiä varmaan siksi, koska tämä on tarpeeksi hullu juttu. Kollektiivi on kokoontunut 222 kertaa. Käyn itse yleensä uimassa joka maanantai, keskiviikko ja perjantai.”

Riku: ”Minä en työni vuoksi pääse yhtä usein uimaan. Pysin kuitenkin käymään säännöllisesti, jotta minua ei unohdeta.”

••••

Antti: ”En ole varma siitä, mitä Riku ja Pauli tekevät työkseen. Avannossa iät ja tittelit heitetään pois ja keskustellaan jostain muusta. Sanoisin kuitenkin, että Riku ja Pauli ovat ystäviäni eivätkä vain uintikavereita.”

Riku: ”Yhdyin tuohon. Sain jokin aika

sitten Antilta kutsun **Arpan** konserttiin, kun hänen puolisonsa ei päässyt paikalle. Olen onnellisessa asemassa, sillä olen saanut lähes sata prosenttia ystäväistäni Oulussa harrastusten kautta. Kun muutin tänne työn perässä kahdeksan vuotta sitten, en tuntenut kauhasta ketään.”

Antti: ”Aikuisena uusiin ihmisiin tutustumisessa on aikamoinen kynnyks, koska kaikilla on omat arkiympyränsä. Harrastan hiihtoa, mutta ei siinä tutustu samalla tavalla ihmisiin kuin uinnissa.”

Pauli: ”Koomis kuvaili mielestäni hyvin, että hän näkee Tuira620-kollektiivin isona möykkynä ihmisiä, joilla on jokaisella supervoima. Olemme kaikki keskenämme erilaisia.”

Antti: ”Paulin supervoima olisi se, että hänellä on aina leveä hymy kasvoilla.”

Riku: ”Antista tulee mieleen se, että hän kohtaa ihmiset samanarvoisina.”

Pauli: ”Riku ja Antti ovat urheilumiehiä. Jos haluaisin tietää, mistä kannattaa aloittaa suunnistus tai hiihto, kysyisin ensin heiltä.”

••••

Antti: ”Tavallisesti avannossa käy noin kymmenen henkeä. Parhaimmillaan porukkaa on ollut muistaakseni 26 henkeä. Se taisi olla jouluna.”

Pauli: ”Silloin joku tuli uimaan joulupukiksi pukeutuneena. Kaikki tutut olivat paikalla, eikä meillä ollut hajua siitä, kuka se oli.”

Antti: ”Kaikki ovat matalalla kynnyksellä tervetulleita hyvän mielen tapahtumaamme.”

Pauli: ”Juhlapyhinä yleensä tapahtuu. Vappuna **Hannele** oli paistanut munkkeja ja **Liisa** tuonut simaa. Jollain oli serpentiiniä.”

Riku: ”Minä ja Antti olemme keittäneet kahvit porukalle peräkkäisinä itsenäisyyspäivinä.”

Antti: ”Kerran meillä soi *Finlandia* ja oli käyttelyjono. Kukaan ei kainostele, vaan kaikki lähtevät mukaan.”

KUVAT ANTTI KARPPINEN

FAKTA

Tuiran talviuimarit

- * **TUIRA620**-uintikollektiivi käy avannossa maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 6.20. Kuka tahansa on tervetullut mukaan.
- * **TUIRAN RANNASSA** on lämmitetty pukukoppi, jonka avaimen voi lunastaa 30 eurolla Oulun Raatin uimahallista yhdeksi talvikaudeksi kerrallaan. Pukukoppi ja talviuintipaikka ovat Oulun liikuntatoimen ylläpitämiä.
- * **KOLLEKTIIVIN** päivittämät kuvat löytyvät Instagramista hashtagilla #TUIRA620.
- * **TALVIUINTIPAIKKOJA** ja -seuroja on monilla paikkakunnilla. Niitä voi etsiä kaupungin/kunnan sivuilta, googlaamalla tai somesta. Osoitteessa suomenlatu.fi on paljon tietoa talviuinnin harrastamisesta.

Antti: ”Uintikausi kestää syyskuusta toukokuun loppuun. Viime keväänä kävimme kauden viimeisen uintikerran jälkeen yhdessä ravintolassa syömässä.”

Pauli: ”Toissa kesänä kävimme perjantai-iltaisin juoksemassa portaata.”

Antti: ”Tapahtuman nimi oli Perjantai-portaat. Sekin saatiin hyvin myllytettyä somessa, ja välillä porukkaa oli jonoksi asti. Vaikka ei siitä tullut yhtä suosittua kuin uinnista.” ●

Asiakaspalvelun moottori

Asiakaspalvelun taustatiimin vetäjä Christian Lax nauttii työssään ongelmanratkaisusta. Vapaa-ajalla hän innostuu katuvalokuvauksesta.

1 Mitä työnkuvaasi kuuluu?

”Meillä on asiakaspalvelussa kaksi tiimiä, front office ja back office, eli asiakaspalvelu ja sen taustatiimi, joka huolehtii, että kaikki toimii niin sanotusti konepellin alla. Minä olen toiminut taustatiimin vetäjänä puolitoista vuotta.

Huolehdimme, että asiakkaiden sähkösopimuksiin liittyvät asiat ovat kunnossa. Kun uusi sopimus tehdään, siitä lähtee niin kutsuttu sanoma Fingridin Datahub-järjestelmään. Meidän tehtävämme on seurata sanomaliikennettä ja hoitaa mahdolliset virhetilanteet.

Aloitin Vaasan Sähkön asiakaspalvelussa viisi vuotta sitten. Innostuin sanomaliikenteestä heti. Sitä voisi kuvailla palapeliksi. Kaiken pitää loksahda kohdilleen, jotta sanoma menee läpi. Kiinnostavimpia ovat ongelmatapaukset. Niitä ratkotaan usein koko seitsenhenkisen taustatiimin voimin.

Joskus joudumme tarkistamaan asioita muiltakin osastoilta. Toisinaan ongelmat ovat niin mystisiä, että meidän täytyy olla yhteydessä järjestelmätoimittajiin tai Datahubiin. Kun lopulta keksimme ratkaisun, on onnistumisen tunne omaa luokkaansa.”

2 Kuinka työnne näkyy asiakkaille?

”Taustatiiminä emme ole asiakkaiden kanssa puhelinlinjoilla, joten he eivät suoraan kuule meistä. Mutta jos meitä ei olisi, sen huomaisi virhetilanteista, joita olemme taustalla heti korjaamassa. Pyrimme siihen, että ongelmat ratkeavat asiakkaan näkökulmasta mahdollisimman vaivattomasti. Jos asiakas on vaikkapa tehnyt sopimuksen väärälle käyttöpaikalle ja sähköt katkeavat oikeasta käyttöpaikasta, korjaamme tilanteen.”

Nimi: **Christian Lax**
Työ: **asiakaspalvelun taustatiimin vetäjä**
Koulutus: **filosofian maisteri**
Perhe: **puoliso ja kolme kameraa**
Harrastukset: **katuvalokuvaus, elokuvat, lukeminen**

3 Mistä innostut vapaa-ajalla?

”Innostuin kolme vuotta sitten lukioaikaisesta harrastuksestani, valokuvauksesta. Minua kiinnostaa erityisesti katuvalokuvaus eli tilannekuvat, joita ei sovi etukäteen kuvattavien kanssa. Otan kamerasi mukaan ja kuvaan, mitä eteen tulee.

Aina ei voi luottaa siihen, että kuvaan löytyisi esimerkiksi joku kiinnostavan näköinen tyyppi. Kuvattavaa keksin kuitenkin aina. Minua kiinnostavat banaalit arkiset tilanteet, yksityiskohdat ja maisemat.

Vaasassa pidän keskusta-alueen kerrostalojen sisäpihoista. Mietin, mistä kulmasta voisin kuvata hiekoituslaatikoita ja eri muotoisia matto- ja kuivaustelineitä, jotta kuvasta tulisi kiinnostava.

Tavoitteeni ei ole aina saada hienoja kuvia, vaan se, että lähdän ulos kuvaamaan. Katuvalokuvaus ja sen myötä tuntemattomille ihmisille puhuminen ovat tervetullutta vastapainoa kotona istumiselle. Kuviani julkaisen Instagramissani @thomaschristianlax.”

KUVAT ISTOCK

Nyt etsimme liikunta-aiheisia kuvia

Vaasan Sähköverkko on yhteistyössä asiakkaidensa kanssa koristellut lukuisia sähkökaappeja ja muuntamoita. Tällä kertaa etsimme kuva-aiheita sähkökaappeihin liikunta- ja urheilu- paikkojen läheisyyteen. Oletko ottanut teemaan sopivan kuvan tai löytyykö sellainen vanhasta valokuva-albumistasi? Valitsimme lähetetyistä kuvista muutamia koristelemaan kaappeja jakelualueellamme.

Lue lisää ja lähetä kuva:

vaansahkoverkko.fi/valokuva

Hei yritys-asiakkaamme, siirry sähköiseen laskuun!

Verkkolaskupalvelu tarjoaa niin suurille kuin pienillekin yrityksille mahdollisuuden vastaanottaa laskuja sähköisesti. Lue lisää:

vaansahko.fi/verkkolasku

Seuraa meitä somessa!

Sanaleikkejä ja meditaatiota

Somekanavamme tarjoilevat hyötyä ja hupia – ja silloin tällöin myös pähkinöitä purtavaksi. Alkuvuoden aikana Facebook- ja Instagram-tileillämme aivojumbppaa ovat tarjonneet sähkö-aiheiset anagrammit.

TikTokissa puolestaan on seurattu Vaasan Sähkön toimistoelämää kesätyökryjen merkeissä. Kevään aikana TikTokissa on luvassa muun muassa maadoitavia meditaatioita, sähköteemalla tietenkin.

Asiakaspalautte

”Ihan asiallinen lehti, selailen kyllä aina kokonaan.”

Raivaamme puustoa sähkölinjojen ääreltä

Puuston raivaaminen on työtä, jonka tulokset näkyvät, kun sähköverkossa ei ole häiriöitä. Työtä tekevät ammattimetsurit läpi vuoden.

”Raivaamme sähkölinjoja säännöllisesti kuuden vuoden välein. Raivattava puusto on maanomistajien omaisuutta, ja jälkien siivoaminen jää siksi aina maanomistajalle”, kertoo kunnossapitosuunnittelija **Marko Hakamäki**.

Tänä vuonna raivaamme keskijännitelinjoja Vöyrillä ja Raippaluodossa sekä pienjännitelinjoja Raippaluodossa, Koivulahdessa, Hankmossa ja Veikkaalassa. Lue lisää tänä vuonna raivattavista alueista: vaansahkoverkko.fi/raivaus

KUVAT ISTOCK

Sähköt poikki – teenkö vikailmoituksen?

Taajama-alueilla sähköt menevät harvoin poikki, saaristossa asuvalle tilanne on tutumpi. Mutta mistä tietää, pitääkö asiasta tehdä vikailmoitus?

Vaasan Sähköverkko neuvoa asiakaitaan ensin tarkistamaan, ovatko sähköt poikki koko talosta. Kokeile vaikka valoja eri huoneissa. Tarkista tämän jälkeen pääsulakkeet – ovatko ne kunnossa? Ovatko naapurilla sähköt päällä, vai koskeeko katko useampaa taloa? Jos naapurinkin talo on pimeänä, vika on mitä todennäköisimmin jakeluverkossa. Tarkista tilanne verkkoyhtiösi häiriökartalta. Jos vika näkyy siellä, on se verkkoyhtiöllä tiedossa. Vaasan Sähköverkon alueella ilmenevistä muista vioista voit ilmoittaa Vaasan Sähkö-sovelluksella, verkkosivujen lomakkeella tai soittamalla vikapalveluun. Lue lisää: vaasansahkoverkko.fi/vikailmoitus

Mistä sähkönsiirron kustannukset muodostuvat?

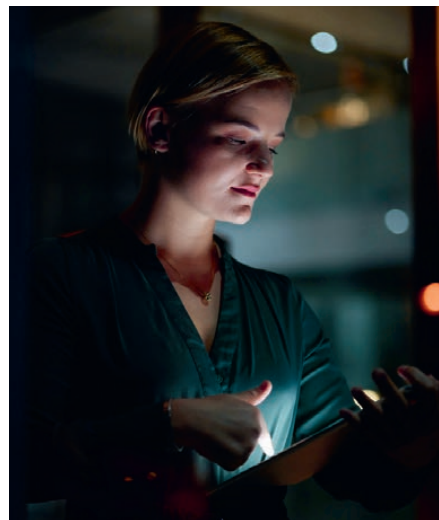
LUKIJAN TOIVE

Sähkönsiirron kustannukset koostuvat useista eri tekijöistä, joista merkittävin on sähköverkon ylläpito. Sähköverkon ylläpito on kallista, sillä se vaatii jatkuvia investointeja ja huoltoa. Myös laki vaatii investoimaan sähköverkkoon.

Suomessa on määritelty, miten pitkään sähköt saavat tulevaisuudessa olla poikki, ja lääkkeeksi tähän on ryhdytty viemään verkkoaan alle kaapeleina. Toinen verkon kehitystä vaativa tekijä on muuttuva maailma. Yhteiskunnan sähköistyminen, uusiutuvan energian tuotanto ja kuluttajien oma

sähköntuotanto vaativat entistä vahvempaa sähköverkkoa. Tällä hetkellä investointitarve onkin suuri.

Miksi sitten sähkönsiirron hinta ei ole sama koko Suomessa? Merkittävä syy tähän löytyy verkkoalueiden maantieteellisistä eroista. Kaupunkialueella toimiva verkkoyhtiö voi jakaa ylläpitokustannukset useammalle asiakkaalle. Maaseudulla verkko on harvempi ja kustannukset asiakasta kohden suuremmat. Saaristoalueilla taas verkon korjaaminen ja rakentaminen on kalliimpaa.

Askel askeleelta kohti sähköistä asiakasviestintää

Alamme ehdot mahdollistavat sähköisen asiainnin laajemmin kuin aikaisemmin. Olemme jo pitkään lähettäneet uutiskirjeitä sähköpostiin, seuraavaksi siirrymme askel kerrallaan lähettämään myös kirjeitä sähköisesti. Jos haluat, voit kuitenkin jatkossakin saada kirjeesi maksutta

postissa. Jos meillä on toimiva sähköposti-osoitteesi, etkä ole aikaisemmassa yhteydessä ilmoittanut jatkavasi paperisella asiainnilla, lähetämme seuraavan kirjeen sähköisesti. **Asia ei kuitenkaan koske laskuja, ne saapuvat sinulle tuttuun tapaan kuten ennenkin.**

Kaukolämpövarasto palvelemaan vuoden ympäri

Vaasan Sähkö investoi Vaskiluodon lämpövaraston kapasiteetin kasvattamiseen. Jatkossa varasto palvelee entistä paremmin myös pakkaskeleillä.

Mistä on kyse?

Vaasan Sähkö on tehnyt päätöksen investoida Vaskiluodon lämpövaraston kehittämiseen vuoden 2025 loppuun mennessä. Jatkossa varastoitu vesi voidaan lämmittää entistä kuumemmaksi – yhtä kuumaksi kuin kaukolämpöverkon vesi talvella. Tämän ansiosta varastoa voidaan hyödyntää entistä tehokkaammin myös kovimmilla pakkasilla.

”Investoinnin myötä Vaskiluodosta tulee ensimmäinen yli 100-asteinen suuren mittakaavan kaukolämpövarasto, jota voidaan hyödyntää ympäri vuoden”, kertoo Vaasan Sähkön kaukolämpöjohtaja **Markus Tuomala**.

Kuumempaan veteen voidaan varastoida enemmän energiaa, minkä ansiosta varaston kapasiteetti kasvaa 11 gigawattitunnista 17 gigawattituntiin.

”Kapasiteetin kasvu vastaa noin 300 tavallisen omakotitalon vuotuista lämmitysenergian tarvetta.”

Kokonaiskapasiteetti 17 gigawattituntia riittää vaasalaisten kiinteistöjen lämmittämiseen jopa kahden viikon ajan kylmälläkin kelillä.

Mitä hyötyä lisäkapasiteetista on?

Sitä voidaan hyödyntää sähkön varastointiin. Kun tuuli- ja aurinkovoima

yleistyvät, sähköä on ajoittain tarjolla kysyntää enemmän. Lämpövarasto tuo sähköjärjestelmään joustavuutta, kun yhdessä hetkessä tuotettu uusiutuva sähkö voidaan hyödyntää kaukolämpönä myöhemmin.

”Kun sähkö on halpaa ja siitä on ylitarjontaa, siitä voidaan tehdä kaukolämpöä. Kun sähkö taas on kallista, kaukolämpöä tehdään muilla tuotantomuodoilla.”

Kaukolämmön rooli uusiutuvan sähkön varastoinnissa on merkittävä, sillä muita kustannustehokkaita ison mittakaavan keinoja sähkön varastointiin ei vielä ole.

”Tulevaisuudessa saamme tuuli- ja aurinkosähköä talteen esimerkiksi varastoimalla sitä vetyyn ja synteettisiin polttoaineisiin. Kaukolämmössä voimme kuitenkin hyödyntää ja varastoida uusiutuvaa energiaa jo nyt.”

Kun uusiutuvaa sähköä saadaan varastoitua lämpövarastoon entistä enemmän, tarvitaan polttoon perustuvaa lämmöntuotantoa vähemmän. Siksi lämpövaraston kapasiteetin lisääminen on myös askel kohti Vaasan Sähkön tavoitetta poistaa loputkin kivihiilestä energiantuotantopaletistaan.

Yli kolme vuotta sitten ei-polttoon perustuvaa kaukolämmöntuotantoa ei

ollut laisinkaan. Nyt se kattaa jo noin kolmanneksen kaukolämmöntuotannosta.

”Investoinnin valmistumisen myötä osuus tulee yhä kasvamaan.”

Mikä tekee kaukolämmöstä tulevaisuuden energiaratkaisun?

Kokoluokka. Kun kaukolämmössä investoidaan ratkaisuihin, jotka mahdollistavat uusiutuvan energian käytön lisäämisen lämmöntuotannossa, pienevät koko kaupungin päästöt yhdellä kertaa.

”Edistämme vihreää siirtymää valtavan nopein askelin, koska toimimme isossa mittakaavassa. Näin suuria vaikutuksia ei olisi muuten mahdollista saavuttaa alle vuodessa.”

Tuomala muistuttaa, että keskitetyt energiaratkaisut ovat osa tasa-arvoista vihreää siirtymää.

”Epätasa-arvoa varmasti lisää, jos ihmisten pitäisi itse kyetä tekemään investointeja kiinteistöissään, jotta vähäpäästöisempi energiankäyttö saavutettaisiin yhteiskunnan tasolla. On kaikkien etu, että näitä investointeja tehdään myös keskitetysti kaukolämpöverkossa.”

Kohti vähäpäästöistä teollisuutta

Kokkolalainen Hycamite tuottaa teollisuuden raaka-aineiksi vetyä ja hiiltä, joiden hiilijalanjälki on pieni. Start-up-yrityksen päätähtäimenä ovat Yhdysvaltojen markkinat.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuvat **PÄIVI KARJALAINEN**

IDEA: Maakaasusta puhdasta energiaa

Hycamite tuottaa metaanista vetyä ja hiiltä. Ne ovat molemmat tärkeitä teollisuuden raaka-aineita, ja lisäksi vety on avaintekijä vihreässä siirtymässä. Sen on määrä korvata fossiilisia polttoaineita muun muassa energiantuotannossa ja liikenteessä.

Vedyn valmistaminen metaania pilkkomalla on vielä melko uusi juttu. Hycamiten metaaninhalkaisutehdas Kokkolassa on Euroopan suurin. Koko maailmassa yrityksellä on vain muutama saman kokoluokan kilpailija.

”Prosessimme on kilpailijoitamme energiatehokkaampi. Innovaatiomme ovat katalyytit, joiden avulla prosessilämpötilaa saadaan laskettua 1 400 asteesta alle tuhanteen asteeseen. Tämä vähentää kustannuksia ja lisää kannattavuutta”, Hycamiten toimitusjohtaja **Laura Rahikka** kertoo.

CleanTech-sarjayrittäjä ja Hycamiten hallituksen puheenjohtaja **Matti Malkamäki** sai idean uudeltaisesta katalyy-

Hycamite on vuonna 2020 perustettu start-up, joka valmistaa vetyä ja korkealaatuisia hiilituotteita. Yrityksen pääkonttori ja tuotekehitys sijaitsevat Kokkolassa. Hycamiten pilottilaitos aloitti toimintansa vuonna 2021 ja teollisen kokoluokan laitos alkuvuonna 2025. Sen suurimmat osakkeenomistajat ovat itävaltalainen OMV Petrom ja japanilainen Sojitz Group. Omistajiin kuuluu myös suomalaisia perheyrittäjiä ja muita strategisia sijoittajia. Hycamite työllistää noin 70 henkilöä.

tistä vuonna 2019. Hän soitti vanhalle koulukaverilleen Rahikalle, joka toimi kemiantekniikan opettajana Centria-ammattikorkeakoulussa Kokkolassa.

”Matti mietti, että olisi jäätävän iso juttu, jos maakaasu saataisiin vähähiilistettyä, eli että hiili otettaisiin kiinteänä ja vety käytettäisiin energiatarkoituksessa. Hän kysyi minulta, miltä idea kuulosti tieteen tekijän korviin.”

Rahikka innostui ja otti yhteyttä Oulun yliopiston soveltavan kemian professoriin **Ulla Lassiin**, joka testasi menetelmää kollegoidensa kanssa. Se toimi, mutta vaati tuotekehitystä.

”Kun soitin Matille ja kerroin asiasta, hän kysyi heti, lähdenkö firmaan toimitusjohtajaksi. En ole katunut päivääkään”, Rahikka sanoo.

VAIKUTUKSET: Hiilijalanjälkeä pienemmäksi

Hycamite käyttää raaka-aineenaan maakaasua tai biokaasua. Maakaasua käytettäessä vedyn ja hiilen hiilijalanjälki on hyvin pieni ja biokaasua käytettäessä negatiivinen. Hycamite myy tuotteitaan raaka-aineiksi teollisuusyrityksille, jotka haluavat pienentää omien tuotteidensa hiilijalanjälkeä.

”Tarjoamme asiakkaillemme raaka-aineita, joiden hiilijalanjälki on alhainen. Näin myös heidän tuotteidensa hiilijalanjälki pienenee, koska se lasketaan tuotteiden koko elinkaaren ajalta.”

Hycamiten tavoite on rakentaa tuotantolaitoksia sen vetyasiakkaiden läheisyyteen. Näin säästyy rahaa, sillä

vedyn paineistaminen säiliöihin kuljetusta ja varastointia varten olisi kallista.

”Gasgridin Suomeen suunnittelema vetyputki on hieno juttu, koska sen avulla vetyä voidaan varastoida ja kuljettaa, mikä mahdollistaisi laitosten sijoittamisen kauemmas asiakkaista.”

Hiilen kuljetus taas on edullista. Katalyyttejä vaihtelemalla Hycamite voi tuottaa eri laatuista hiilituotteita esimerkiksi teräs-, akku-, betoni- ja rengasteollisuuden tarpeisiin.

TULEVAISUUS: Kokkolasta Yhdysvaltoihin

Hycamite aloitti vedyn ja hiilen tuotannon ensimmäisessä teollisen kokoluokan laitoksessaan Kokkolassa vuoden alussa. Nyt se tutkii, mikä on optimaalisin tapa skaalata prosessia. Yritys tähtää Yhdysvaltoihin, jonne sillä on jo esisopimus vastaavanlaisen laitoksen toimittamisesta kuin Kokkolassa.

”Päämarkkinamme on Yhdysvalloissa, koska lainsäädäntö esimerkiksi Euroopassa ei ole vielä valmis vedyn osalta. Yhdysvalloissa taas ei määritellä, millaista teknologiaa saa käyttää, vaan mikä saa olla tuotetun vedyn hiilijalanjälki.”

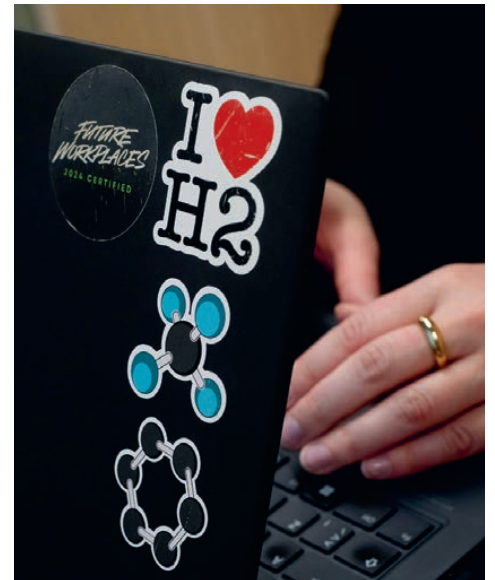
Euroopassa puhtaan vedyn tuotantotavaksi on määritelty elektrolyysi, joka hyödyntää uusiutuvista energianlähteistä tuotettua sähköä. Hycamiten teknologia on energiatehokas: se vaatii vain 13 prosenttia elektrolyysiin tarvittavasta energiasta.

”Siksi meidän tapamme tuottaa vetyä on halvempi.” ●

Vedyn ja hiilen tuotanto käynnistyi Hycamiten Kokkolan tuotantolaitoksella vuoden alussa. Laitos demonstroi yrityksen teknologian toimivuutta teollisessa mittakaavassa. Laura Rahikka (vas.) hyppäsi yrityksen toimitusjohtajan saappaisiin työskenneltyään 15 vuotta kemiantekniikan opettajana. Sonja Vermeulen (ylh.) on yrityksen viestintä- ja markkinointipäällikkö.

UMK:SSA VALIT-TAVA soppi
EVOLUUTION MYÖTÄ KEHITTY-NEISTÄ
SIELLÄ ISO SUOLA-JÄRVI

SAHKÖLLÄ TOI-MIVA KODIN-KONE
 SUOS-TUVIA VIS-VAISIA
 HUIP-PUJA HAJOTA OSIIN
 TULI-VUORI

SOVI-TAVA
 EUROOPAN VANHIN ELOKUVI-PALKINTO
 RAOT-TELIJAT KUOR-MITTA

ARK-TINEN LINTU
 KOSTO-TOIMI VARPU-S-LINTU
 LÄTKÄ-LEGEN-DA TI-MONEN

MAH-TAVA
 JURY
 HEIS-KANEN
 XANGO XWIST
 -ALA

KO. PAIK-KAAN
 OIKU-TELE-VIA
 LIEKUT-TAA LASTA

HAAS-KOJA NOITA-
 NUORI PORO

TOIS-TAMI-SEEN
 PITÄÄ PASSI-KUVA

www.sanaris.fi / laadinta Erkki Vuokila, ulkoasu Heli Kärkkäinen

NIMI

LÄHIOSOITE

POSTINUMERO JA -TOIMIPAIKKA

PUHELIN

Palauta **30.3.2025** mennessä osoitteeseen: nette@vaasansahko.fi tai "Nette-ristikko" Vaasan Sähkö Oy, PL 26, 65101 Vaasa

Ristikon oikein ratkaisseiden kesken arvomme kaksi Vaasan Sähkön yllätyskassia (arvo n. 30 €).

Edellisen Nette-ristikon voittajat: Martin Fellman, Helsinki Seppo Toivola, Laihia

Emme säilytä ristikkokisaan osallistuneiden yhteystietoja arvannon jälkeen.

TUNNETKO JO HARISSAN?

Pohjoisafrikkalainen tahna valmistetaan paahdetuista paprikoista sekä chileistä ja maustetaan muu-
muassa juustokuminalla ja korianterilla. Täydellinen pari makeiksi kypsyville juureksille!

Resepti **MINNA RAUTIO-PAKASTE**
Kuva **MARI LAHTI**

Uunifetapata lämmittää

Talvella kotimaiset juurekset pelastavat kasvikkokaajan. Mehevän padan jujuja ovat mausteisuus ja uuniruoissa trendiksi noussut feta.

Tee alkuvalmistelut. Laita uuni kuumenemaan 200 asteeseen. Kuori ja paloittele juurekset noin 4 x 4 cm:n paloiksi. Kuori ja lohko punasipulit paksuhkoiksi viipaleiksi.

Pistä pataan. Kuumenna öljy uunipadassa liedellä ja ruskista siinä sipulit. Lisää kaneli, korianteri, suola, pippuri ja harissatahna. Sekoita minuutti ja lisää juureskuutiot. Lisää hunajaa ja tomaattisose. Huuhteletölkki desillä vettä ja lisää vesi pataan. Kuumenna kiehuvaiksi.

Kypsennä uunissa. Laita kansi päälle ja nosta pata uuniin. Kypsennä 30–35 minuuttia, kunnes juurekset ovat pehmenneet, mutta ovat vielä napakoita. Ota pata uunista.

Viimeistele ruoka. Kuumenna uuni grillivastuksilla. Lisää pataan valutetut kikherneet. Murenna päälle feta. Laita pata takaisin uuniin ja kuumenna ilman kantta, kunnes feta saa hieman väriä. Hienonna päälle persiljää ja tarjoile keitetyn ruokakauran kanssa.

Neljään annokseen tarvitset:

- 4 porkkanaa
- 1 palsternakan
- 250 g juuriselleriä
- 2 keltajuurta tai saman verran lanttua
- 2 punasipulia
- 3 rkl rypsiöljyä
- 1 tl jauhettua kanelia
- 1 tl jauhettua korianteria
- 1 tl suolaa
- ¼ tl mustapippuria
- ½–1 rkl harissatahnaa
- 1 rkl juoksevaa hunajaa
- 1 tlk (500 g) tomaattisosea (passata)
- 1–2 dl vettä
- 1 tlk kikherneitä
- 1 pkt fetaa tai vegaanista fetavuustoa
- ½ ruukkaa persiljää

LISÄKSI:
ruokakauraa tai muuta ruokaviljaa

TULE MUKAAN VAIKUTTAMAAN!

Onko sinulla ideoita, joita haluaisit jakaa? Haluatko päästä kertomaan mielipiteesi? Kiinnostavatko keskustelut energia-alasta? Liity mukaan asiakasyhteisöön!

Lähetämme sinulle viestiä muutamia kertoja vuodessa, eikä kyselyihin tai tapahtumiin ole osallistumispakkoa.

Miksi lähteä mukaan?

Vaikuta: Tämä on erinomainen tilaisuus vaikuttaa ja tuoda omat näkemyksesi esille.

Yhteisö: Pääset keskustelemaan yhdessä muiden yhteisön jäsenten sekä meidän asiantuntijoidemme kanssa.

Palkinnot: Tulemme jakamaan osallistuneiden kesken erilaisia yllätyspalkintoja.

Miten pääsen mukaan?

Ilmoittaudu osoitteessa
vaasansahko.fi/asiakasyhteiso

